

Sammendrag av doktorgradsavhandlinger

Margrét Einarsdóttir

Paid Work of Children and Teenagers in Iceland: Participation and Protection

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.) i sosiology ved The Faculty of Social and Human Sciences, University of Iceland. Disputas 5. juni 2014.

This doctoral dissertation in sociology examines the paid work of children and teenagers in Iceland through the lens of the interdisciplinary field of childhood studies, with a focus on their participation and/or protection. The main purpose of the research is to analyse the work of 13-17-year-olds, and its implications for their welfare. It is based on mixed methods and the approach of research with children, and is constituted of a self-reported survey and group interviews carried out concurrently in 2007-2008.

Child and teenage work has traditionally been highly valued in Iceland, and such work for payment has long been common, particularly over the summer months. While findings show that participation in summer work has diminished recently, it is still high, at 84%. In contrast, term-time work has expanded, and 49% of teens undertake such work, 29% of them in regular work. Jobs in the Icelandic work-schools predominate the summer work of young people in contrast to jobs in the retail sector during term-time. Term-time work is gender segregated, and a salient age variation appears for both types of work. The participants in the research stated that they work "just for the money», but monetary reasons interplay

with independence, consumerism, and responsibility for their own provisions. Children and teenagers particularly emphasise their right to employment and decent pay, rights that are guaranteed to some extent. The Icelandic child labour laws are, however, often breached, at times at the cost of occupational health and safety. Around one fifth has had an accident at work, and some were seriously injured. Those in regular, intensive term-time work are more likely to suffer from musculoskeletal pain, especially back pain, than others. But children and teenagers lack interest in their occupational health and safety, and perceive their labour market position as weak.

In conclusion, there is a tension between the economic and physical welfare of working children and teenagers. A reconciliation is needed between the perspective of protecting children and teenagers from work (their right not to work) and their ability and will to participate in work (their right to work). Children and teenagers should be accepted as economic agents who, nevertheless, need special protection in the labour market.

Kontakt: Margrét Einarsdóttir
E-mail: margrei@hi.is

Lise Hovik

De Røde Skoene – et kunstnerisk og teoretisk forskningsprosjekt om teater for de aller minste

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d) ved Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Trondheim. Disputas 23. mai 2014.

Avhandlingen presenterer et kunstnerisk forskningsprosjekt om teater for barn under tre år, der forskeren var kunstnerisk ansvarlig. Som kunstner og forsker undersøkte Lise Hovik *teaterhendelsen* gjennom tre ulike kunstneriske kontekster (forestilling, installasjon og improvisert dansekonserter). Barna ble invitert til fri og frivillig deltakelse underveis i forestillingene, og ulike former for interaksjon og improvisasjon mellom utøvende kunstnere og barn ble utforsket.

Teaterhendelsene, som ble dokumentert med bilder, video, samtaler og skrevne tekster, utgjorde et mangfoldig forskningsmateriale. Materialet ble analysert med utgangspunkt i teorier om performativ estetikk. Betydningen av nærvær og grenser, både det fysiske nærværet i teaterrommet og den skapende interaksjonen mellom utøvere og barn ble vektlagt i analysene. Videre ble betydningen av lek og improvisasjon eller det forskeren velger å kalle *musisk kommunikasjon* avgjørende. I forskningsprosjektets siste fase eksperimenterte hun kunstnerisk med ulike former for inter-

aktiv dramaturgi, der forholdet mellom fri lek og komponert kunstnerisk innhold ble satt i spill. Hendelsenes mange ulike praksis-perspektiv (barna, de voksne, utøvere, regissøren, forskeren) krevde kritisk metodologi utviklet innenfor feltet kunstnerisk forskning.

Som vitenskapelig forskningsprosjekt har *De Røde Skoene* tråkket på grensene mellom teori og praksis, vitenskap og kunst. Et klart forskningsfokus, avgrensede forskningsspørsmål og et teoretisk fundert perspektiv er i dette prosjektet krysset med et praksis-basert og performativt forskningsperspektiv. Både skapende og utøvende erfaringer sammen med kunstneriske praksis-refleksjoner har spilt en avgjørende rolle.

Det kunstneriske og vitenskapelige resultatet, i form av en rekke forestillinger og en artikkel-basert avhandling, kan betegnes som et møtested (romlig, kroppslig, tekstlig) mellom lek, kunst, teori og refleksjon, der begreper og erfaringer om kroppslig, lyttende, affektiv og musisk kommunikasjon mellom kunstutøvere og barn formuleres og utdypes.

Kontakt: Lise Hovik
lho@dmmh.no

Mari-Ann Letnes

Digital dannelse i barnehagen – Barns meningsskapning i arbeid med multimodal fortelling

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d) ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Program for lærerutdanning, Trondheim. Disputas 11. april 2014.

Studiens overordnede hensikt har vært å bidra med kunnskap om barnehagebarns digitale dannelse. Fokus for interessen er barns meningsskapning i deres produksjon av digitale og multimodale medieprodukter med utgangspunkt i møte med kunst. I denne avhandlingen settes søkelyset på hva som skjer når barnehagebarn og pedagoger skaper multimodale fortellinger sammen og hvordan det kan legge til rette for interaktive og meningsskapende prosesser i barnehagens pedagogiske praksis.

Det epistemologiske utgangspunkt i avhandlingen er hermeneutisk. I en veksling mellom forforståelse og forståelse studeres empiri og teori i dialogisk søken etter viten og kunnskap. I analyse av det empiriske materialet med utgangspunkt i en hermeneutisk bevegelse fordypes tolkningen gradvis fra en feltnær deskriptiv forståelse gjennom en teorimettet fremstilling til en kritisk tolkning i lys av et dannelsesteoretisk perspektiv. Teorier som er benyttet i avhandlingen er sosiokulturell teori, design for læring, multimodal teori og teori om kategorial dannelse. Kvalitative, fortolkende forskningsmetoder er brukt og studien er gjennomført som et formativt forskningsprosjekt med etnografisk tilnærming. Studien har få forskningsdeltagere i form av én forskningsbarnehage hvor 13 barnehagebarn og det pedagogiske personalet som arbeider på deres avdeling er fulgt i ett og

et halvt år. Forskningsdeltagernes meningskapning i arbeid med multimodale fortellinger i tre prosjekter utført i barnehagen, danner grunnlaget for empirigenereringen til tre delstudier.

I avhandlingen løftes en multimodal tilnærming med en anerkjennelse av ulike språklige representasjoner av kunnskap frem. En situert meningskapning danner grunnlaget for barns kategoriale dannelse. Kategoriene, det barna skaper mening gjennom, fungerer som bindeledd mellom individet og verden. Den situerte meningskapningen legger til rette for at «verden åpnes opp for barnet» og «barnet åpnes for verden». En slik dobbel åpning legger til rette for kategorial digital dannelse, hvor de pedagogiske refleksjonene vil handle om *Hvordan legge til rette for at barnet kan utvikle kategorier som setter det i stand til å erfare verden og handle i den.*

Med kunstpedagogikken som en sentral inngang til bruk av teknologi i pedagogisk praksis, skapes gode vilkår for det multimodale uttrykket. Her handler det både om persepsjon og produksjon av medieprodukter. Når barna skaper digitale medieprodukter selv, får de erfaring med digital teknologi som en naturlig del av en skapende prosess. Gjennom kunstpedagogikken og dens fokus på estetisk erfaring, åpnes det opp for en pedagogisk praksis hvor ulike lag av erfaring knyttes til teknologi som verktøy og ikke som mål i seg selv. I denne sammenhengen sees pedagogens tilstedeværelse i barns interaksjon med digital teknologi som en sentral faktor i barns digitale dannelse. Når barn og pedagoger skaper kulturuttrykk sammen

oppstår et rom for refleksjon og menings-
skapning knyttet til form, innhold, teknikk og
teknologi.

Kontakt: Mari Ann Letnes
E-mail: mal@dmmh.no

Loyal Kasselias Wiltgren

Stolt! Om ungdomar, etniciteter och gemenskaper

Avhandling for graden filosofie doktor ved
Linköpings universitet. Disputas 5. juni 2014.

Avhandlingen bygger på ett årslångt fältar-
bete i en högstadieskola i utkanten av Stock-
holm med fokus på hur ungdomar
samspekar kring och uttrycker etnicitet, na-
tionalitet och flerspråkighet. Alla ungdomar
i studien har inom sina familjer, erfaringet
av migration, vilket innebär att de själva
eller deras föräldrar har migrerat. Studiens
syfte är att undersöka hur etnicitet, nationa-
litet och flerspråkighet kommer till uttryck,
hur de används och fylls med innebörder,
och hur de utnyttjas som resurser i vardag-
liga interaktioner bland unga. Studiens hu-
vudfokus ligger på hur ungdomar i sitt
vardagliga samspel på ett kreativt sätt ut-
trycker och därmed skapar etniciteter och
fyller dem med innebörder. Det empiriska
materialet bygger på fältanteckningar, över
300 timmars ljudinspelningar och transkrip-
tioner. I analyserna uppmärksammas hur
ungdomar använder flerspråkighet och et-
nicitetskategorier som resurser och hur de
använder skritt, humor, retsamt samspel

och självironi för att både utmana och stärka
varandra och manifestera gemenskaper. Lo-
kala kategoriseringar såsom «svenne» och
«import» används för att definiera både sina
kamrater och den Andre. Svenskhet utgör
visserligen en norm, men den står öppen att
intas eller omförhandlas. En social regel
bland ungdomarna handlar om att vara stolt
över sin bakgrund, vilket kan uttryckas både
verbalt och visuellt – exempelvis genom att
bära etniska och nationella symboler – för
att markera tillhörighet och stolthet. I ung-
domarnas sociala samspel framstår etniska
kategorier inte som rigida, utan snarare rör-
liga och flytande, något som Stuart Hall re-
fererar till som nya etniciteter, vilka är lokalt
skapade och relaterade till mångfald. Ana-
lyserna visar att etnicitet, likt andra identi-
tetskategorier, inte är ett ting som
människor föds med och bär omkring på
utan något som iscensätts och används som
resurs i vardaglig social interaktion. Denna
avhandling visar exempel på hur detta görs.

Kontakt: Loyal Wiltgren
E-mail: loyal.wiltgren@liu.se